

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. V. An & quâ neceßitate sit aqua vino consecrando miscenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

tum quia peccaret contra reverentiam Sacramenti, adhibendo materiam, quæ ob contrariam opinionem passim seu à pluribus censetur aliquantulum dubia. Nullum tamen peccatum erit, si vinum ante consecrationem liquefiat: quàmvis consultum sit adhibere aliud, si congeletur ante factam oblationem: immo juxta Suarez & alios, etsi post factam oblationem. Verùm tunc non minus consultum apparet, illud ipsum adhibere, calidis degelatum consecrare, quàm aliud de novo assumere, nisi ex mutatione coloris aut saporis, vel aliunde de corruptione vini per vehementem congelationem factâ dubitetur. De quo sanè rationem regulariter dubitandi non video. Minus adhuc curanda est levis & inchoata quædam congelatio vini in altari: quæ insuper facile tollitur admotâ ad cuppam manu, nec ex gustu deprehenditur præfuisse.

Sed contra Conclusionem obijciuntur I. Baptismus non potest conferri in aqua congelata; ergo nec potest fieri consecratio sanguinis in vino congelato. Resp. Neg. Conf. nam materia proxima & essentialis Baptismi est ablutio, quæ fieri nequit per aquam congelatam. At Eucharistia est Sacramentum permanens institutum sub speciebus panis & vini per modum cibi & potus; vinum autem congelatum censetur potus.

Obijciuntur II. Vinum congelatum non est potabile; ergo nec consecrabile, manens tale. Resp. esse per se & ex natura sua potabile, esto non proximè: quod non requiritur, cum actualis potatio non sit de essentia hujus Sacramenti; & de facili per liquefactionem vinum congelatum possit fieri proximè potabile. Alioquin pariter inferri posset, per congelationem destrui consecrationem seu præsentiam Christi. Deinde vinum congelatum potest deglutiri, sicque potari; cum hoc non sit aliud, quam sumere potum (qualis est tale vinum) ad effectum potationi proprium. Unde nec talis hoc agendo frangeret jejunium. Aliud est de succo uvis incluso, cui (ut patet ex dictis nim. 25.) deficit ratio potus seu vini, ac demonstrabilitas.

Obijciuntur III. Vinum offæ imbibitum manet consecratum; & tamen non potest ibi primò consecrari: ergo ex eo, quòd vinum congelatum consecrationem retineat, non rectè à nobis inferitur, ipsum posse in tali statu primò consecrari. Responderi cum Variis potest Neg. Conf. eò quòd vino offæ imbibito deficit demonstrabilitas; quæ simpliciter convenit vino congelato. Addunt aliqui non esse in offâ instar potus, sed per modum cibi, uti est succus uvis inclusus. Verùm inter hæc apparet disparitas, quòd vinum sit merè localiter contentum in offâ, uti in

Hierinæ Sum. Theol. Pars IV.

spongia, nec cum illa instituat unum corpus; sitque etiam propinquè potabile, illud veluti ex spongia exprimendo. Unde si vinum in offâ maneret satis sensibile, adeòque demonstrabile (prout interdum saltem fieri posset) non apparet, cur etiam primò nequeat sic consecrari. Sicut potest consecrari ipse panis, etsi simul adhit vinum ei immixtum. Sicut etiam consecrari posset vinum imbibitum spongiæ, si maneat satis sensibile: aut insulum vasi argenteo per industriam artificis instar panis triticeî poroso.

Quod si quis instet, guttam vini consecratam, si in uva reponatur, manere consecratam, nec tamen posse ibi primò consecrari, Resp. si non obstaret indemonstrabilitas, posse etiam ibi primò consecrari: per istam enim repositionem non amittit rationem vini & potus, nec fit denud, uti fuerat prius, succus uvis inclusus (idem est de succo pomorum &c.) pars substantialis compositi viventis & vegetantis, scilicet uvæ, sed huic solum jungitur localiter.

Ex quo ulterius inferitur, vinum resolutum in vapores, quàm diu manet substantialiter vinum, non obstantibus alterationibus accidentalibus, posse validè consecrari in casu, quo posset ad sensum demonstrari per pronomen hic, seu hoc: quemadmodum juxta communem doctrinam consecratum maneret, quousque manet substantia vini. Sicut etiam eousque Christus manet in stomacho, etsi interea species consecratæ facile tantum alterentur, quantum vinum in vapores resolutum.

QUÆSTIO V.

An & qua necessitate sit aqua vino consecrando miscenda?

DICO I. Vino consecrando debet misceri aqua. Est contra Armenos (quos sequuntur Hæretici nostri temporis) ut constat ex Florentino in Decreto de Armenis: ubi nostram Conclusionem definit tamquam certam traditionem ab ipsis Apostolis derivatam, & ab omnibus tam Græcis quàm Latinis Ecclesiis ab initio nascentis Ecclesiæ constanter servatam. Eandem docet Trid. sess. 22. c. 7. Pontifices, Concilia & Patres magno numero, vide apud Bellarminum lib. 4. c. 10. & alios. Nobis sufficiat Alexander I. (qui fuit sextus à S. Petro, & floruit ante annos 1500.) Epist. ad omnes Orthodoxos dicens: Non debet, ut à Patribus accepimus, & ipsa ratio docet, in calice Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum.

Triplicem hujus sacræ ceremoniæ rationem assignant Doctores cum Florentino & Tridentino

Y

Tridentino

32.
Quid si gutta vini in uva reponatur.

Quid enim sensum de vino resolutum in vapores.

33.
Vino consecrando aqua est miscenda.

Ex traditione Apostolica.

Congruentia hujus rei.

Tridentino supra. Prima est, quod juxta testimonium Patrum credatur Christus in vino aqua mixto consecrasse. Secunda est significatio & rememoratio sanguinis & aquae, quae de latere Christi profluxerunt, juxta *Innocentium III. cap. In quadam, de celebrat. Miss.* Tertia, quod cum per aquam significetur populus *Apoc. 17.* mixtio aquae cum vino designet populi Christiani cum capite Christo unionem; quae est hujus Sacramenti effectus.

34. *Mixtio haec non est de necessitate Sacramenti.*
 DICO II. Haec mixtio non est de necessitate Sacramenti: ut habet communis & certa doctrina contra *Armachanum*. Et clare patet ex *Florentino*, quod pro materia calicis assignat *Vinum de vite, cur* (inquit) *aqua modissima admisceri debet.* Alias sane dicere debuisset, materiam esse vinum aqua mixtum; prout immediate ante dixerat, materiam Confirmationis esse *Chrisma confectum ex oleo & balsamo &c.* Idem traditur expressissime in *Regulis Missae Tit. de defectibus circa Missam occurrentibus* §. 4. de Defectu vini num. 2. & 7. Idem quoque indicat *Tridentinum supra* monens praecipuum esse ab *Ecclesia sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent.* Idem denique insinuant Patres, dum solum dicunt consuetudinem hanc esse servandam; ut ex verbis ipsorum ponderat *Suarus disp. 45. sect. 2.*

Unde ulterius probatur: quia ex traditione aut doctrina Ecclesiae non constat mixtionem istam esse de necessitate Sacramenti; quin potius constat oppositum. Nec obstat factum Christi: omnes enim circumstantiae facti ipsius non sunt necessariae; nam alioquin consecratio non posset fieri in pane fermentato; cum Christus sit usus pane azymo.

35. *In summo nec praecipua à Christo, sed tantum ab Ecclesia.*
 DICO III. Mixtio aquae non est necessaria ex praecipuo divino, sed tantum Ecclesiastico. Ita *Scorus* & alii communiter contra *Stanislaum Hosium* & paucos alios. Probatur ex *Florentino, sup.* reprehendente *Armenos*, quod se non conformarent universalium Ecclesiarum consuetudini: si autem Pontifex *Eugenius* aut Patres *Concilii Florentini* agnovissent praecipuum divinum, omnino illud tamquam efficacissimum ad inflectendum *Armenos* proposuissent. Idem clarius indicat *Tridentinum supra*, simpliciter asserens, praecipuum esse ab *Ecclesia sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent.*

Probatur II. quia de praecipuo divino non satis constat; ergo non est asserendum. Factum enim Christi non est in rigore praecipuum, ut patet in pane azymo, & similibus accidentalibus circumstantiis facti Christi: ipse enim institutionem tantum restrinxit excludendo circumstantias, quae facti substantiam moraliter mutant: prout ad hoc indifferens est panis azymus vel fermentatus, vinum purum vel lymphatum.

Probatur III. quia si Christus ita jus-

fisset, non apparet, quare solum esset de obligatione praecipui, & non de Sacramenti necessitate. Aliud est de consecratione utriusque speciei, quae est jus divini: nam etiam quaelibet est de necessitate proportionatae speciei: non autem de necessitate utriusque; eod quod sit Sacramentum divisibile, & partialiter multiplex. Sicut etiam sumptio seu susceptio utriusque speciei, sacerdotibus à Christo praecipua, est manifestè divisibilis valide loquendo, & quandoque licet in necessitate summa.

Solum restat circa hanc quaestionem difficultas de mente *Cypriani Episcopi* 63. ubi ex professo contra *Aquarios* ostendens in calice Dominico non posse offerri aquam solum, sed debere mixtam esse vino, seu vinum omnino necessarium adesse, addit alia quae difficilia, quae indicant aquam saltem non posse quoque deesse, quali aliis irrita sit calicis Domini consecratio, quae (inquit *Cyprianus*) *copulatio & conjunctio aquae & vini sic miscetur in calice Domini, ut copulatio illa non possit ab invicem separari.* Quod ne quis intelligat de licito ob praecipuum Ecclesiae, aut juxta scopum principalem *Cypriani* de valido, in quantum non sufficit aqua sola; ob stare videtur, quod sequitur: *Sic autem in sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo nec vinum solum potest: nam si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis: si vero aqua sola, plebs incipit esse sine Christo: quando autem utrumque miscetur, prout Sacramentum spirituale & caeleste perficitur. Si vero calix Domini non est aqua sola, aliud vinum solum, nisi utrumque sibi miscetur; quomodo nec corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit & copulatum, & panis unius compage solidatum.*

Quocirca *Præpositus* quest. 74. art. 7. interpretatur *Cyprianum* sensisse mixtionem aquae esse de necessitate Sacramenti. Quod etiam non abnuat *Pamelius* in *Notis*, non rectè addens verisimilem videri istam sententiam.

Dici tamen posset *Cyprianum* solum loqui de necessitate praecipui, ut cum explicat *D. Thomas* quest. 74. art. 7. *D. Bonaventurae* d. 11. p. 2. art. 1. q. 3. ad 1. Ut proinde comparatio cum necessitate vini non teneat in omnibus, seu non quoad gradum necessitatis. Idemque est de comparatione cum farina. Quae tamen aliunde nescitur non esse exacta: tum quia farina non commixta non est cibus per se, sicut vinum per se estustus, ut inquit *D. Bonaventurae* sup. ad 2. tum quia farina non est materia proxima Sacramenti corporis, uti vinum Sacramenti sanguinis, sed mediante substantiali mutatione in tertium mixtum, scilicet panem. Quod autem *Cyprianus* dicit, si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis, id est, erit quidem sanguis, sed non significabit mysticam unionem nostri ad Christum.

Denique

Denique dum *Cyprianus* significat in eadem Epistola mixtionem hanc esse à Domino mandatam; intelligit *Vasquez disp. 177. num. 20.* aut sonat, admittens *Cyprianum* fuisse istius opinionis. Alii tamen ipsum explicant de præcepto divino latè sumpto, pro quo habentur verba & facta Christi Doctoris & Magistri nostri, qui insuper factò suo dederit Ecclesiæ occasionem id præcipiendi. Rectius tamen attentò scopo *Cypriani*, cui est, non posse videri sanguinem Christi esse in calice, quando dicitur de calice (quod fuscè ostendit) referat præceptum Domini ad mixtionem vini, quatenus nequit aqua sola consecrari, sed necessariò adhibetur vinum; præscindendo ab hoc (quod non spectabat ad intentum *Cypriani*) an adhibito aquæ (quam solam adhibebant *Aquarii*) sit paris omnino necessitatis; quàmvis aliquà ratione esse necessariam patenter affirmet.

DICO IV. Graviter nihilominus peccaret, qui scienter aquam vino non misceret; ut habet certa Theologorum doctrina, quæ etiam traditur in *Regulis Missæ supra num. 2.* Inter actiones namque ad essentiam Sacramenti non pertinentes, hæc potissima est & proxima iis quæ sunt de essentia. Deinde gravissimæ sunt hujus præcepti rationes initio quæstionis allegatæ. Unde si quis oblitus fuisset aquam apponere, & ante consecrationem calicis recordaretur, deberet supplere quod omisum est. Secus est, si recordaretur tantum post consecrationem calicis: quia non est de necessitate Sacramenti; ut dicitur in *Regulis Missæ supra num. 7.* nihilque non consecratum miscendum est consecratio ex usu Ecclesiæ Romanæ. Quàmvis Græcorum ritu soleat post consecrationem speciebus vini misceri aqua, eaque calida. Quod etiam suo potest mysterio non carere.

DICO V. Miscenda est aqua modicissima, ut determinat *Florentinum supra.* Congruentia est: tum quia per notabile excessum vini super aquam significatur excessus majestatis Domini super fragilitatem populi: tum ne periculum sit corruptendi substantiam vini sæpè tenuis per copiosorem aquæ admixtionem. Relinquitur autem modicitas aquæ judicio prudentis determinanda: quam Varii determinant esse octavam vel decimam partem, ut *Coninck*, qui addit modicum excessum in alterutram partem parum esse curandum. Unde non est tam scrupulosè agendum, uti quidam agunt, qui vix nisi minimam stillam seu guttam aquæ sollicitè curant infundere. Minimè tamen probandum est, neque probavit Ecclesia determinationem *Councilii Triburiensis T. c. 19.* permittentis apponi tertiam partem aquæ; quæ sanè non est modicissima. Minus autem id adhuc permittendum est in locis istis, in quibus

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

rariora sunt vina generosa; & frequenter mixtionem aquæ non ceremonialem habent. Non equidem sufficit, quòd hoc modo aqua sit mixta vino in dolio, sed debet misceri in calice, ut constat ex praxi Ecclesiæ præscribentis hanc mixtionem fieri in missa per modum sacræ ceremoniæ.

QUÆSTIO VI.

An aqua mixta vino convertatur etiam immediatè in sanguinem?

OLIM Quidam existimantur aquam vino mixtam numquam transire in sanguinem, sed in humorem quemdam aqueum, quem phlegma vocant, & de latere Christi emanasse dicebant. Quorum opinio graviter reprobatur ab *Innocentio III. cap. In vere Christi quadam, de Celebr. Missarum.* Nam cum *Joannes cap. 19.* dixerit: *Exivit Sanguis & aqua,* indubiè id intelligendum de aqua vera, sicut de sanguine vero, sive interim fuerit naturalis, sive miraculosa aut de nouo divinà virtute creata, ut declarat *Innocentius III. supra.* Et quàmvis fuisset verum phlegma, equidem non posset in illud aqua in sacrificio converti: eò quòd conversio per verba consecrationis fiat in illud quod verba significant; hæc autem significant sanguinem, non phlegma Christi.

Duæ insuper erant aliorum opiniones, ut refert *Innocentius III. c. Cum Martha eodem tit.* Prima erat asserentium aquam vino mixtam transire, non in phlegma, sed in veram aquam, quæ de latere Christi emanavit. Quæ tamen omni fundamento caret: tum quia vera aqua, quæ tunc extraordinariè de latere Christi fluxit, non spectat ad integritatem illius, neque nunc in corpore Christi permanet: tum quia verba consecrationis significant solum sanguinem, adeòque non habent vim aquam convertendi in aquam. Unde hæc opinio communiter & meritò à Theologis reprobatur. Secunda opinio erat existimantium aquam vino mixtam & qualitibus vini imbutam, retinere semper pristinam substantiam aquæ. Ita refert *Innocentius III. supra.* Quæ etiam opinio nunc ab omnibus Doctoribus est derelicta.

Unde restant duæ celebres Doctorum opiniones. Prima *Præpositi, Coninck & quorundam aliorum, præsertim Recentiorum, & Societatis Jesu,* existimantium aquam vino mixtam, & qualitibus vini imbutam semper converti in sanguinem Christi, etsi prius non fuerit conversa in vinum.

Secunda est *D. Thomæ, D. Bonaventuræ, Scoti, & communiter antiquorum, item Suarez, Vasquez, Valentia, Henriques, Azorii, Reginaldi, Fagundes, Tanneri, Mayatii, Bonacina,*

41.
Aqua mixta vino non transiit in phlegma quod de latere Christi effluxerit.

Neque in veram aquam quæ de latere Christi emanavit.

42.
Nonnulli Recentiores contendunt aquam imbutam transire in sanguinem.